

De 15e internationale Keramiek Biënnale van Aveiro, Portugal

De haven van Aveiro. Foto Marie-Josée Comello

Tot 30 januari 2022 heeft in het Aveiro Museum Santa Joana in Aveiro (PT) de 15e Internationale Keramiek Biënnale plaats. Tevens zijn er in de stad Aveiro diverse keramiektentoonstellingen te bezichtigen op bijzondere plekken, zoals in het voormalige treinstation (Estação), het Art Nouveau Museum (Museu Arte Nova) en het Stadsmuseum (Museu da Cidade de Aveiro). Als participant en prijswinnaar van de tweede prijs reisde ik af naar Aveiro en trof daar, naast een bijzondere gastvrijheid, een rijke keramiekhistorie en een grote liefde voor hedendaagse keramiek.

Collectie porseleinmuseum Vista Alegre. Foto Marie-Josée Comello

Oven porseleinmuseum Vista Alegre. Foto Marie-Josée Comello

Links: Ellen van der Woude met haar werk *Big Smile* dat de eerste prijs won. Foto Felix Dijkstal | rechts: Ellen van der Woude, *Big Smile*, 2020; steengoed en porselein, pigmenten en oxides, handgevormd; h. 20 x 42 x 40 cm. Foto Ellen van der Woude

DOOR MARIE-JOSÉE COMELLO

De lagune van Aveiro is een voorbeeld van de symbiose tussen water en land met de aanwezigheid van typische boten, ook wel 'moliceiros' genoemd. Je vindt er tevens zoutpannen die al meer dan 1000 jaar gebruikt worden voor kwalitatief hoogwaardige zoutwinning. Deze zoutpannen profiteren van het zeewater en de kleibodem.

Op het gebied van architectuur staat Aveiro bekend om zijn art nouveau gebouwen, zijn art deco aanwezigheid, om het modernisme en de hedendaagse universiteitscampus.

De keramische traditie is volop aanwezig door middel van industrie, onderzoek (Universiteit van Aveiro) alsook door diverse pottenbakkers en ambachtslieden. De musea van Aveiro herbergen een uitgebreide keramiekcollectie, zowel historisch archeologisch alsook hedendaagse keramiek. Daarnaast is Aveiro lid van de European Route of Ceramics, een culturele route die sinds 2012 gecertificeerd is door de Raad van Europa en tot doel heeft waarde te geven aan het culturele erfgoed dat verband houdt met de productie van keramiek en zijn oude traditie. Aveiro streeft ernaar om in 2027 Culturele Hoofdstad van Europa te worden.

De regio van Aveiro is rijk aan klei en zowel documenten als archeologische vondsten verwijzen naar de relevantie van keramiekproductie sinds tenminste de 15e eeuw. Schriftelijke archieven vermelden zelfs het bestaan van een specifieke wijk, bewoond door pottenbakkers. In de voorbije eeuwen zijn er in de regio diverse keramiekfabrieken geweest en momenteel vind je er nog de internationaal bekende Vista Alegre porseleinfabriek. Het museum bij deze fabriek is te bezichtigen en toont een prachtig overzicht hoe de fabriek in de loop der tijd met haar productie geëvolueerd is. Veel gelimiteerde, met de hand vervaardigde borden uit deze fabriek hebben hun weg gevonden naar diverse koningshuizen in de vorm van relatie-

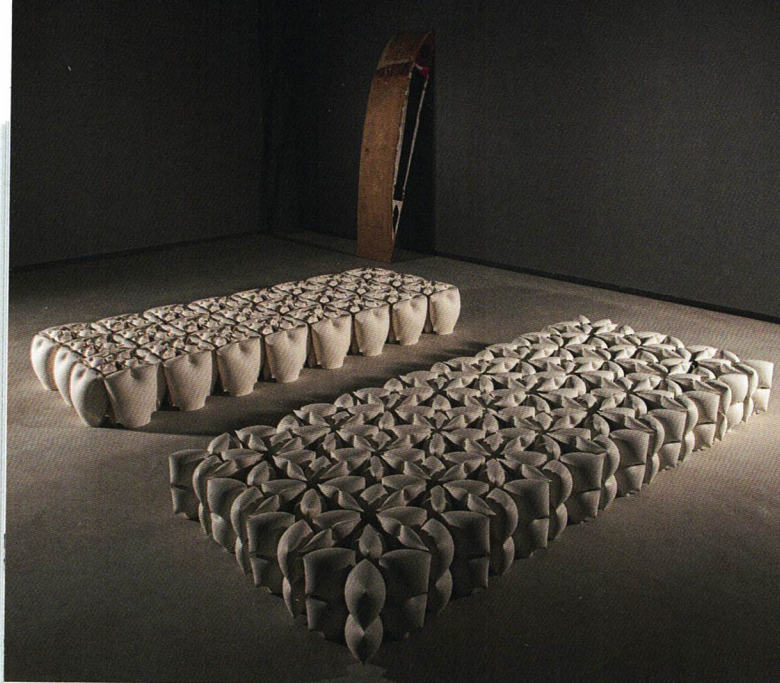
geschenken. Naar het schijnt is er ook een goedkope lijn bij Blokker. Deze fabriek was bijzonder want ze was onderdeel van een sociaal project zoals dat in Nederland bekend is van Batadorp en Philips.

Het museum van Aveiro neemt sinds 1989 de werken van de winnaars van de biënnales op in haar collectie alsmede gedoneerde werken van deelnemende kunstenaars aan de Biënnale. In voorbereiding is een plek waar deze werken permanent tentoongesteld worden zodat ze toegankelijk zijn voor het publiek.

DE BIËNNALE

De opening van de Biënnale had plaats in het Museu de Aveiro Santa Joana, gehuisvest in het oude Jezusklooster (15e eeuw) waar Infanta D. Joana, dochter van koning D. Afonso V, die hier in 1490 stierf en in 1673 heilig werd verklaard, zich terugtrok. De tentoonstelling heeft plaats in de moderne aanbouw van dit historische klooster. Vanuit 40 landen werden 477 werken door 298 kunstenaars ingediend. De jury selecteerde uit 100 kunstenaars drie prijswinnaars en negen eervolle vermeldingen.

Eerste prijs: Ellen van der Woude (NL/LU, 1960), geboren in Nederland, woont en werkt als zelfstandig kunstenaar in Luxemburg waar ze haar eigen keramiekatelier heeft. Ze won de eerste prijs met het object *Big Smile*. Haar werk bestaat uit hand gevormde hedendaagse keramische sculpturen, geïnspireerd door de overweldigende schoonheid van de natuur. Ze combineert verschillende soorten klei en porselein en hun natuurlijke kleuren waarmee ze een fantasierijke wereld creëert die doet denken aan de onderwaterwereld of bloeiende flora. De gebogen lijnen van de natuur die inherent zijn aan haar werk, wekken een illusie van beweging op waardoor elk stuk een bijna levensechte uitstraling krijgt,

Links: Marie Josée Comello, *ETA 24.06*, 2020; gegoten porselein, 1260° C; twee vloerelementen, 20,5 x 200 x 90 cm elk | wandelement: houten vliegtuigvleugel, 170 x 45 x 28 cm. Foto Eric Smeets | rechts: Marie-Josée Comello bij haar werk *ETA 24.06* dat de tweede prijs won. Foto Hans Jacobs

alsof ze wuiven in de wind of in de diepte van de oceaan. Er is altijd een onregelmatigheid in haar werk die leven en spanning geeft. Ze streeft niet naar perfectie, maar probeert harmonie te bereiken in het onregelmatige. Want zelfs in de natuur is niet alles perfect.

Geen schetsen vooraf, ze werkt het liefst spontaan en intuïtief. Vormen en lijnen ontstaan in een dialoog tussen materie en tactiele impuls, gevolgd door talloze uren van het toevoegen van texturen en heel veel kleine elementen. Ze maakt slechts spaarzaam gebruik van glazuren maar geeft de voorkeur aan texturen, pigmenten en oxides. Alleen zo krijgt ze wat ze zoekt: de sprankeling en de beweging van het leven aan haar werk geven. Ze experimenteert graag en volgt haar intuïtie,

een aanpak die resulteert in heel verschillende werken. Het werk van Ellen is tentoongesteld in groepstentoonstellingen in Luxemburg, Frankrijk, België, Italië en China. In 2021 behoorde haar werk tot de geselecteerde inzendingen voor de NVK Keramiek Triënnale in CODA Museum in Apeldoorn.

Tweede prijs: Marie-Josée Comello (NL, 1964) volgde eerst de opleiding leraar tekenen en handvaardigheid met een focus op keramiek aan de Hogeschool Katholieke Leergangen in Sittard. Tussen 1992 en 1994 studeerde ze grafische vormgeving in Eindhoven. Daarna behaalde ze haar Bachelor of Fine Arts en vervolgens haar Master of Fine Arts aan de MAD Faculty in Hasselt (BE) in 2010. Ze woonde en werkte

Links: Andri Ioannou bij het werk *Nereide* dat de derde prijs won. Foto Enea Mazzotti | rechts: Andri Ioannou, *Nereide*, 2020; handgevormd en gegoten porselein, ongeglazuurd, 1260° C, geoxideerd in gasoven; 50 x 28 x 26 cm. Foto Enea Mazzotti

in België, Italië, Duitsland en momenteel in Nederland. Vanaf 2010 nam ze deel aan verschillende internationale biënnales en tentoonstellingen. In 2016 ontving ze de International Gold Award tijdens de eerste Letland International Ceramics Biennale. In 2017 won ze de publieksprijs voor haar werk *I am not my Sister* in het Museum voor hedendaagse kunst De Domijnen in Sittard en nu dus de tweede prijs bij de XV Bienal Internacional de Ceramica Artistica in Aveiro met haar werk *ETA 24.06*.

STATEMENT

We willen ons altijd tot onze omgeving verhouden, bewust dan wel onbewust. Dat geeft ons niet alleen herkenning, maar bovenal zorgt het voor stabiliteit en controle. Onderzoek naar ons verleden en onze toekomst levert ons kennis; we onderzoeken, analyseren, conserveren en archiveren om onszelf in staat te stellen onze plaats in tijd en ruimte te begrijpen.

Het onderzoek van Marie-Josée gaat over de verstoring van deze kennis, vertrekkende vanuit de fascinatie voor fragmenten; ze is nieuwsgierig naar de afwezige delen, de nog niet voltooide verhalen en niet minder naar de leegte en het onbenoembare, ingebed in een fragment.

ETA 24.06

'ETA' is een afkorting die in de luchtvaart wordt gebruikt en betekent 'Estimated Time of Arrival'. ETA 24.06 verwijst in die zin naar een fictieve aankomsttijd. Marie-Josée is geïnteresseerd in de 'tussentijd' of het 'niemandsland'; het moment tussen waken en slapen, de schemerzone tussen dag en nacht. Het verwijst naar het onvermogen om de tijd vast te houden, naar hetgeen dat ongrijpbaar is als je het wilt vastpakken, naar een tijd waarop we nooit zullen aankomen.

Derde prijs: Andri Ioannou (CY/IT, 1957). Na haar afstuderen als wiskundige aan de universiteit van Athene, verhuisde Andri Ioannou naar Faenza waar ze cursussen volgde aan het Art Institute of Ceramics 'G. Ballardini'. In 1986 schreef ze samen met Piero Mazzotti een boek over keramische technologie en decoratie getiteld *L'Arte della ceramica* en in 1987 richtte ze FOS CERAMICHE op, een productie van kunst en design in Faenza. In de beginjaren werkte ze vooral met steengoed en reductiestoken, daarna ging ze uitsluitend porselein gebruiken. Al meer dan 30 jaar neemt ze met haar merk FOS deel aan nationale en internationale designtentoonstellingen. Haar kunstwerken zijn toegelaten tot verschillende keramiekwedstrijden en musea: ze is geselecteerd voor het Concorso Internazionale della Ceramica d'Arte in Faenza (driemaal), Storia di donne - Tradizione e attualità a Faenza, *Nientedimeno/Nothing less*, Biblioteca di S.Maria Incoronata, Milano, IT, COLLECT 2017 en 2018, Saatchi Gallery, Londen (UK) en andere.

Impressie Internationale Keramiek Biënnale Aveiro. Foto Marie-Josée Comello

"Nereide kan een schip zijn dat lang door exotische zeeën dwaalt voordat het Ulysses terug naar huis brengt... Of een lied gezongen door verraderlijke sirenes om de verloren schepen te desoriënteren... Misschien een nimf die de zeelieden beschermt of een basaal wezen dat hen bedreigt... Het kunnen veel dingen zijn... Maar ik zou het willen zien als een geheime hoop dat de oceaan, ondanks menselijke uitbuiting, altijd zijn onontgonnen en ongerepte zones zal hebben met hun mysteries en oneindige schoonheid."

NEGEN EERVOLLE VERMELDINGEN GINGEN NAAR:

Anima Roos (BE), Chin-Wang Chen (TW), Filipe Faleiro (PT), Lara de Sio (IT), Olga Simonova (UA/DE), Rita Goncalves (PT), Sunbim Lim (KR), Yu Cheng-Chung (TW) en Yukiko Kitahara (JP/ES).

Internationale Keramiek Biënnale. Aveiro Museum Santa Joana, Avenida de Santa Joana, PT-3810-329 Aveiro (PT). Open: di t/m zo 10.00-12.30 en 13.30-18.00 uur. Tot en met 30 januari 2022.

www.bienalceramicaaveiro.pt

Impressie Internationale Keramiek Biënnale Aveiro. Foto Marie-Josée Comello